

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

23. szám.

Debrecen, 1929 június 8.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A zsinatról.

A zsinat legutóbbi ülészakáról tudósítás ugyan jelent meg lapunkban, de értékeléséről eddig a bennünket érdeklő események gyors egymásutánban következése folytán nem volt szó. Pedig ez a zsinati ülészak megérdemli, hogy reáemlékezzünk, mert egy vonatkozásban minden bizonnyal nagyjelentőségű és irányt-
szabó magyar református egyházunk életében.

Nem az alkotott törvényeket és a bemutatott törvényjavaslatokat értem. Hiszen ezeknek a megbíráására az is, aki maga nem részes a munkában, csak későbbi időpontban lehet képes. Ellenben értem a zsinaton elhangzott beszédeket.

Ne tessék ezért kinevetni. Hiszen mindig az a — nem is alaptalan — panasz, hogy szónokoló nemzet vagyunk, és hát könnyen kínálkozik az ellenvetés, hogy a beszédek nem lesznek sohasem korszakalkotók s nem különösen nálunk, ahol az elődöket szónokolni tudásban nehezen lehetne felülmulni.

Nem is a beszédek retorikai szintjét értem én. Ebben a tekintetben az előző zsinatok és egyéb gyűléseink produkálhattak és produkálhatnak különbekeket. Hanem értem a beszédek hangját és azt a szellemet, mely a beszédekből állandóan kicsendült.

Az előző zsinatok mindegyikén voltak kialakult pártok, és pedig, valljuk meg, ezek a pártok ha nem is estek össze teljesen a politikai pártokkal, de mindenesetre azokban találták a támasztékukat és alapjukat. Ezért történt aztán, hogy egyházunk egyik-másik nagyja hasztalan jött akármilyen bölcs és az egyház javát célzó javaslattal, a másik rész mingyárt bizalmatlanul fogadta, valamely rejtett politikai érdek előbbrevitelét sejtette alatta s igyekezett ellentállani. Sokszor olyan vehemenciával és olyan kiméletlen hang használásával is, amely semmiképpen sem illik az Isten országát építeni hivatott testülethez. Egyáltalán nem szándékom azokat az érdekes férfiakat, akiket egyházunk közbizalma a legszebb feladattal,

az egyházi törvényhozó feladatával tisztelt meg, kisebbiteni, de nem hallgathatom el, hogy a zsinati naplók olvasgatása közben olykor valóságos fájdalmat éreztem a szeretetlen hang olvasása miatt. Pedig olvasva nem is lehet olyan kemény, hiszen „hangban van a muzsika”.

Ez az, amiben a mostani zsinat az előző törvényhozó zsinatoktól erősen különbözik. Itt most nem voltak szervezett pártok, és ha voltak is ellentétes nézetek, még pedig nagyon komoly és nagyon magas elvi alapon álló ellentétek, ezek sohasem találtak kiméletlen, bárkit is bántó vagy kisebbitő, akár csak csipkedő hangot.

Azután a nagyon előkelő, szinte templomi magasságú szint után, amit a liturgiai javaslat tárgyalásánál Ravasz László előadása vezetett be, igaz, nagyon is szomorú esés lett volna, ha a lelkészválasztási javaslatnál az a tónus érvényesült volna, amelyet például a mult esztendő nyarán hallottunk. De ennek nyoma sem volt. Pedig az elvi ellentétek nem voltak kisebbek, sőt, ha az elveket nézzük, a korlátlanul szabad választáshoz mérten nagyobb elvi távolságot mutatott a mostani hivatalos javaslat, mint a tavalyi.

Egyenest megható volt az a hűség, amellyel — magasabb egyházi érdekek szempontjából — védte a hivatalos javaslatot Maklár Károly előadó, aki pedig, jól tudjuk, egészen más elvi alapokon akarta a választási törvényt felépíteni. És lelki gyönyörűséget okozott végighallgatni azt a szóharcot, amelyet a két ellentétes álláspont tudós képviselői, Kovács István és Kun Béla vívtak. Keményen állott mindegyik a maga álláspontján és erősnél erősebb érveket hozott elő. De csupa tisztelet és szeretet egymás iránt hangzott ki minden szavukból. És egyik sem akart hangulatot kelteni és egyik sem politikai szempontok és népszerűségi tekintetek szerint sorakoztatta az érveket, hanem mind a kettő ugyanazon helyekről: a szentírásból, a Kálvin Intituciójából, a külföldi jó példákból és a magunk egyháza történetéből vette a példákat. És egyik sem tűzött ki más célt, mint a

Krisztus királyságának uralmát. A kíméletlen parlamenti harcok hangjától eldurvult közizlés emelésére, a keresztyén szeretet fejlesztésére szolgált ez az előkelő vitakozási tónus, amely szinte a magyar parlamentáris élet kezdő kor szakára emlékeztetett, amikor a legszélsőbb, ellenzéki is úgy emlegette a kormányzópart vezérét, hogy: nagy hazánkfia.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy az az előkelő tónus úr volt a zsinat minden tanácskozása alatt. Még olyankor is, amikor a politikát érintő kérdés került napirendre. Ott is csak az volt az ellentét, hogy az egyik rész intézményesen akar kizárni az egyházi életből minden politikai pártoskodást, a másik rész nem ilyen szigorú. Ám abban, hogy a politikai pártellenitéknek az egyházi életbe bevitele, vagy politikai párturalomnak az egyház kebelén belül táplálása erkölcstelen, nem volt véleményeltérés.

Azoknak az ellentéteknek, amelyeket a politikai pártoskodás szült a magyar reformátusok közt, ezen a zsinaton nem volt hangja. Hisszük, nem is lesz soha többet hangja. A magyar református lelkiismeret felébredt már annyira, hogy az egyházat az egyház saját céljaiért küzdelemre kötelezi s nem engedi, hogy politikai párttekinetek legyenek az egyházi életben irányadók. Ezt a magyar református egyház vezető emberei már megértették. Meg kell érteni a seregnek is, meg kell érteni mindenkinek.

Azok, akik a régi szellemet akarják érvényesíteni, talán még megkísérik egyik-másik pozícióban annak a fenntartását. De nem fog sokáig sikerülni. Akik pedig erőszakolni próbálják a gyűlölködést, a pártoskodást, azokat a felébredt egyházi élet el fogja takarítani az útból.

Levél a szerkesztőhöz.

Kedves Barátom!

Méltóztassál megengedni, hogy úgy Neked, mint Görömbey Péter kedves barátunknak, valamint mindazoknak, akik főjegyzői stb. megbízásaimtól való visszalépésem alkalmával oly megbecsülhetetlen értékű melegséggel vettek körül s ezt részben a nyilvánosság, elsősorban e Lap nyilvánossága előtt is kifejezésre juttatták — ebben a formában is hálás köszönetet mondhassak.

Örülök nagyon, hogy mindnyájan megértettétek, hogy az említett tisztségektől és megbízásuktól való visszavonulásom nem azt jelenti a részemről, hogy ezentúl a könnyebbik végükön akarom fogni a dolgokat s az életet, csak azt, hogy egy erőimmel való oktalan gazdálkodást szüntetek meg, illetőleg próbálok okosabbra változtatni.

Ami a debreceni lelkipásztorságnak galopp-

ban szaporodó terhei s az életemmel összenőtt tudományos és irodalmi foglalkozások mellett az időből és az erőből még fennmarad, azt *alkalmilag és esetenként* igen engedelmes készséggel fogom ezután is a közegyháznak rendelkezésére bocsátani.

Ehhez azonban sem konventi, sem zsinati tagság nem szükséges. Egyetemes egyházunk ezen magas szervei bármely legkisebb egyházzal s így velem szemben is mindig megtalálhatják a módját annak, hogy *adott esetben* igénybevegyék a szolgálatukat (pl. valamely szakkérdésben) — anélkül, hogy az illetőknek okvetetlenül mindjárt konventi vagy zsinati tagokká is kellene lenniök. Én bizony, megvallom, amilyen nagy tisztesség volt reám nézve, hogy eddig az lehettem, éppoly kevésbé ambicionálom bármelyiket is ez után.

Alázatos nézetem szerint nem is ártana már egyszer megváltoznia annak a közfelfogásnak, amely magyar református egyházunk legutóbbi századában a munkaerőkkel való helytelen gazdálkodásnak s azok időelőtti felőrlésének egyik legfőbb forrása lett: hogy t. i., ha valaki *egy* vagy *egynéhány* téren alkalmas és képes munkásnak mutatkozik, az okvetetlenül az egyházi élet *minden* más terén is és (közigazgatás, törvényhozás stb.) minél több munkával elhalmozandó; pl. aki kitűnő bibliatudós, az *ipso facto* elsőrendű nótárius is, és így tovább.

Ez tulajdonképpen csak másik oldala annak a kívánalomnak, amelyet Te magad — ugyancsak az erővel való helyesebb gazdálkodás szempontjából — e Lapban úgy méltóztattál kifejezni egynéhány héttel ezelőtt, hogy nem kívánatos az egyházi közigazgatás minden fókán pontosan ugyanazokat az embereket dolgoztatni a végkimerülésig.

Benső, szívbeli hálás köszönetem ismétlésével maradok

Miskolcon, 1929 június hó 3-ikán

tisztelő igaz barátod

Dr. Révész Imre.

Alkotó emberek.

Talán nem is helyénvaló, ha emberek neve elé tesszük az „alkotó” jelzőt, annyira kizárólagosan Istenre illik az csak?...

Jobb lenne magunkat és egymást tákoló, fércelő embereknek neveznünk, hiszen minden munkánk annyira időleges, tökéletlen és fonák!

Ám nagyszerű és egészen helyes dolog az, ha tiszteletreméltó, komoly, munkásembereket (lelkészeket is) körülvesznek egy-egy jubileum alkalmával a szeretetnek, nagyrabecsülésnek és a hálának különféle jeleivel, de ezek rendesen azt felelik az ünneplőknek: ugyan mit akartok tőlem, hiszen „*haszontalan szolgál*” vagyok!?...

Annál időtlenebb aztán, ha valaki maga rendeztetni meg gyarló élete egy-egy stációjánál

a maga kicsiny — nem irigyendő — karneválját, elfelejtve a „*neque volentis, neque currentis, sed miserentis Dei*“ felséges gondolatát!...

Hogy most az „*alkotó emberek*“-ről írok, onnét és azért van, mert egy *visitatio* alkalmával hallottam valakitől, egy nagyszerű lakó-és melléképületekkel ellátott egyházban — annak korábbi vezetőire —, azt a megjegyzést: „*Hja, azok alkotó emberek voltak!*“

És most ott azok a nagyszerű, kicsiny egyházhoz szinte nem is illő, épületek bomladoznak, romladoznak. Nem tudják — talán nem is akarják —, karban tartani, mert nagy összegek kellenének reá. A több mint száz éves templom 50 éve nem volt meszelve s torony nélkül áll.

Bizonyára jobb lett volna nem olyan nagyokat alkotni lakóházakban és istállóknak, mert nem mindig az dolgozik a jövődönék, aki nagyokat merészel az effélékben, külső és anyagi dolgokban, hanem aki a lelkeket állandó tűzre, szeretetre tudja gyujtani Krisztus Urunk és az ő anyaszentegyháza iránt!...

Nagyon szépek az olykori fellángolások — mint éjszaka a tűzijáték fénye —, megajánlások valamilyen célra, pl. építkezésre erőn felül is, de hányszor fizetik azt ki fogcsikorgatva és hányan nem adnak többet soha! Ilyen helyen nem lesz ismét tűzijáték!...

Lehet nem jól, de úgy gondolom, hogy egyetemes, közös nagy dolgoknál, alkotásoknál is, pl. iskolák, árvaházak, internátusok felállításánál is, különösképpen és alaposan meg kellene vizsgálni, hogy emberi ambíció vagy Isten lelke sugallotta-é és mozgatja-é azt az ügyet és hogy rakéta-fény vagy nap-fény mellett lehet-é azt megcsinálni!?

A magam részéről nem vagyok a jó dolgok elrontója, hisz az ORLE. könyvkiadó alapját, Theologiai Szemlét s más megmozdulásokat, intézményeket, egész a külmisszióig pártolom s támogatom, de az az érzésem, hogy elgondolásainknál s alkotásainknál valami szanálásfélére lenne szükségünk!...

Hogy világosabban szóljak, attól félek, megisszuk a levét annak, hogy ahol három tanítói állást tud fizetni az egyház, ott tíz állás is van szervezve államsegéllyel s ezt csak mint példát említem, olyan dolgainkra gondolva, amelyek olyan oszlopokkal vannak megtámasztva, amelyek könnyen mozdíthatók, vagy amelyek elúsznak s eltűnnek, mint a Jókai regényének szigete. Hátát szántották, vetették s építettek rá, míg egyszer megmozdult és magával vitt mindent a víz fenekére, az ő tengeri szörny!...

Üdvözlöm az olyan alkotó embereket, akik úgy dolgoznak a jövődönék, hogy ércnél is maradandóbb áldott emléket állítanak maguknak az utódok szívében, de a *kirakat-emberek* az ő alkotásaikkal néha több kárt csinálnak, mint hasznot egyházunknak.

Szamoskér.

Kósa Béla.

Civil.

A Református Figyelő f. évi 13-ik számában megjelent „Húsvét“ című vezércikket jóleső lelki-épüléssel olvastam, annál inkább, mert nem papi ember írta; amint azt a hírek rovatában tudtul is adja a lap. Ebben a tudtuladásban van azonban, ami nekem feltűnt: „Civil“, miért nem lehetett azt így írni: polgári foglalkozására... Alázattal megvallom, hogy én csak elemi képzettségű vagyok, miáltal talán nincs is jogom ilyen ügyben bírálatot mondani, nem is tudom nyelvtanilag helyes vagy helytelen voltát megírnom, de a lelkem gondolata, a szívem érzése tiltakozik ezen „Civil“ szó írás használatára ellen. Ehhez a „civil“ szóhoz hej de sok magyar testvér bicskázási bűne tapad, melyet különösen falusi és kisebb városok fiai tettek egymás ellen. A cs. és kir. katona minden undorral bele nevelt, lelkében való göggel vágta ki a *te civil* szót, mely után hányszor ontotta a magyar, a magyarnak véré, sőt hányszor oltotta ki életét is; hány falun lett ebből gyászos ünnep. Azért nagyon kérem, hogy legalább egyházi sajtónk és beszédünk ne használja ezt a nem magyar szót, mert van is reá szép magyar szó: polgár. Legyen tehát dr. Tasnády Nagy András ker. testvérünk *polgári* foglalkozására a m. kir. államasutak igazgatóhelyettese stb. Akit a jó Isten sokáig éltesse kegyelemben, békességben, hogy olyan nemes keresztyéni buzgóságos lélekkel nagyon sokáig szolgálhassa református ker. anyaszentegyházunkat.

De hadd említsek meg egy másik nem helyes kifejezést is. Ugyanis igen sokszor használtatik írásban és szóban, az emberek csoportosulásáról, vagy gyűléseik mennyiségéről a „tömeg“ szó, ezt a szót, ha egyházi részen hallom, vagy olvasom, mindig nagyon megborzongatónak tartom, mivel akkor *kivétel nélkül mindig* a nagypénteki felbőszült emberi csoportra gondolok. Tehát egyházi irodalmunkban mennyivel szebb volna azt a bibliai szót használni: „Sokaság“. Ennél mindig eszembe jut az Úrnak a nagy kegyelme, megszáná a sokaságot... (Máté 9., 36. és 14., 14.)

Még egyet. *Amde*. Sokszor egy új bekezdés is kezdődik ezzel a szóval *Amde*. Ezt már kevésbé tudom megmondani, hogy miért nem tetszős. Csak azt tudom, hogy volt nálunk régebben egy segédlelkész, aki rendkívül sokszor használta ezt a szót és én azóta mindig úgy gondolok erre a szóra, mint a makacsodó rossz gyerek, mikor az édesanyja elébe áll azzal a daccal, hogy „*azirse*“. Sokszor gondolkoztam rajta, hogy nem elég volna az *ám* elhagyásával csak a *de* szót használni. Nagyon örülnék, ha ezekről az itt jelzettekről avatott tollú keresztyén testvérem írna mindnyájunk oktatására és épülésére.

Szeretettel:

Horváth bácsi.

Irodalom

A mi istentiszteletünk. *Az erdélyi református egyház ágendás-könyve. Szerkesztette Dr. Makkai Sándor erdélyi református püspök.* Irták és összeállították: a bevezetést Dr. Gönczy Lajos theol. tanár, a rendes (homiliás) istentiszteletekről szóló részt: Dr. Imre Lajos theologiai tanár, a sákramentumos istentiszteletekről szóló részt: Dr. Makkai Sándor, az alkalmi (szimbolikus) istentiszteletekről szóló részt: Vásárhelyi János egyházker. főjegyző és Dr. Gönczy Lajos. — Erdélyi református Egyházi Könyvtár 10. szám. Kolozsvár, 1929. 8°, 170 lap. — A csonka anyaország hatalmas új református Ágendáját nem egészen két év múlva követi elszakított erdélyi testvéreink új ágendáskönyve, amely, éppúgy, mint amaz, egyelőre nem kötelező használatra van szánva, „hanem — mint a szerkesztő püspök az Előszóban mondja — az igazgatótanács ajánlja s a gyakorlatbavétel alapján, időt engedve a közvélemény kialakulásának, későbbi időben fog előterjesztést tenni az egyházkerületi közgyűlésnek az Ágendáskönyv esetleg újabb revízió alapján való kötelező használatbavételére“. — A nagyértékű munkálat igen komoly elméleti tanulmányok és gyakorlati tapasztalatok alapján készült, az anyaországi Ágenda nagyszerű elméleti bevezetésének és gazdag példatárának bőséges figyelembevételével, sok helyt azonban attól eltérő, önálló utakat járva, amelyeknek kiválasztásában a szerkesztőket szem melláthától igen alapos elvi és gyakorlati megfontolások vezették. Így következetesen érvényesül benne a rendes istentiszteletnek elejétől végéig a lelkipásztor által való vezetése; a prédikáció előtt külön bűnvalló imádságot s ahhoz kapcsolódó feloldozást s megint külön prófétai vagy kis imádságot vezet be; az Urvacsoránál a feltámadásra vonatkozó kérdést mellőzi; kísérlétképpen ajánlja a bűnvalló és az Uri imádságnak a lelkész és a gyülekezet által együtt, fennhangon való mondását; erősen hangsúlyozza a kötött formák szükségességét stb. Nem tudjuk, hogyan fognak ezek az újítások a gyakorlatban bevalni; de a politikailag széjjeldarabolt református magyarság szellemi és vallási egységének megőrzése érdekében nem nyomhatjuk el abbéli aggodalmunkat, hogy a Királyhágón innen és túl rég szükséges liturgiai reform *kelleténél nagyobb szerteágazást ne hozzon létre a magyar református istenimáadásban.* Mi lesz, ha csehszlovák és jugoszláv uralom alá jutott testvéreink megint egy harmadik-negyedik féle formában fognak majd megállapodni? (Mert hiszen teljesen ugyanazon biblikus-kálvini elvek és történelmi gyakorlat alapján nem két-három, de még sokkal több, egyformán értékes liturgiai formulárét is ki lehet alakítani). Még ha a részleges, vagy teljes politikai reünio — amelynek reményét mi, anyaországiak soha fel nem adhatjuk — a be-

láthatatlan messze jövőendő távlatába tolódik is el, a szellemi egységkapcsoknak s ezek között az egyik leghatalmasabbnak, az istentiszteleti formák egységének akkor sem volna szabad, sőt talán annál kevésbbé volna szabad túlon túl meglazulniok a református magyarok között. E tekintetben igazán jó lett volna az anyaországi liturgiai reformnak már megtörtént véglegesítése előtt az elszakított részek szakképviselőivel is szót érteni s ha már ez nem volt lehetséges, kívánatos volna, ha legalább az anyaország zsinata által most már kötelezőleg elfogadott végleges formát erdélyi és többi testvéreink is a lehetőségig figyelembe vennék a maguk reformjának véglegesítése előtt. Ez egyébként az erdélyi ágendáskönyvet igen szerencsés, nem egy tekintetben az anyaországinál is szerencsésebb alkotásnak tartjuk. Az egyik legnagyobb érdeme, hogy rövid 170 oldalon kimerítően teljes formulárét ad az istentiszteletnek *mind a három fajtajára*, tehát nem a példatár benne az uralkodó, hanem az istentiszteleti típusok menetének részletes, lépésről-lépésre való szabályozása, a kötött formák és a legnélkülözhetetlenebb irányadó minták közlésével. A darabok szelleme és értékrendszere teljesen egységes, míg az anyaországi óriási példatár — amely egyébként, mint történelmi keresztmetszet, igen nagyértékű, ebben a tekintetben nézetünk szerint a kelleténél szélesebb skálán mozog. Pompás és szükséges a magyar és kis részben külföldi klasszikusokból válogatott hétköznapi imádságyűjtemény, valamint a különböző célokra szolgáló textusok és bibliai lectiók gyűjteménye, amelyek az anyaországi Ágendából annak igen nagy kárára hiányzanak. Általában az Ágendáskönyv *gyakorlati* céljának az anyaországinál sokkal jobban megfelel az erdélyi kiadvány, egyrészt kevesebb (és teljesen egységes iskolájú) szerzőjével, másrészt kis terjedelmével, könnyű kezelhetőségével és 120 Leus = alig 4 pengős árával (holott a kiállítása, ha el nem éri is, megközelíti amazét). Néhány megjegyzés: A különben sikerült elvi bevezetésben szerintünk helytelen pusztán „avatag vaskalaposságnak“ bélyegezni (14. lap) a református templomok állandó nyitvatartásának *ellenzését*; a katolikus és a református kultuszok *gyökérbeli* különbségeiről van itt szó, amelyeket egyébként az elvi bevezetés szerzője is igen szépen kifejt. A kath. templomban istentiszteleten *kívül* is ott van az ostya, amelyet imádni kell és lehet a templom csöndjében magánosan imádkozónak is; ott vannak az ereklyék, a szentképek, szobrok, mindmegannyian vallásos tisztelet tárgyai. Ez a kath. hívő számára a nyitvatartott templom fő vonzóereje, nem pedig annak csöndje, félhomálya stb. Ha mi e tekintetben engednénk a *városi*, tehát kath. hatásokkal átszőtt református hívek részéről *szórványosan* megnyilvánuló óhajtozásnak, illetőleg azt egész egyszerűen a templomaink naphosszat való nyitvatartásával akarnók kielégíteni: akkor templomainkat tu-

lajdonképpen a katolikus templomok előszobáivá tennők a számukra s csak erősítőik a különösen intelligenciánkban amúgy is bőven meglevő öntudatlan kryptokatholikus haljamokat. Tehát, ha segíteni akarnak a „lakásnyomorúság által sujtott“ városi közönségnek magános imádsághely után való vágyakozásán — amin kell is, lehet is segítenünk — akkor azt ne a templomok naphosszat való nyitvatartásának túlságosan egyszerű, de éppen ezért túlságosan veszedelmes módján próbáljuk meg. A 76. lapon található az a rendelkezés, hogy az úrvacsorai beszédben teljesen mellőzni kell az alkalmi (karácsonyi stb.) vonatkozások beszövést, szerintünk *elvileg egyedül helyes*, azonban következetesen csak akkor volna megvalósítható, ha az úrvacsora megszűnnék az ünnepi főistentiszteletek suffixuma lenni és teljesen önálló úrvacsorázó istentiszteletek állíthatnának be, ami nem is egy szempontból igen kívánatos volna, főként tömeggyülekezetekben. — A házassági eskü átalakítása ünnepélyes nyilatkozat- és fogadalomtétellé (102. lap) tudjuk, egy világszerte megnyilatkozó követelménynek való engedés, de szerintünk nagyon veszedelmes lejtő: nem az esküt kell nekünk kidobnunk, hanem református házasságjogunkat (mert ilyen *van és kell, hogy legyen* ma is) a Máté 19:8. szerint megszigorítanunk. Különben is: az esküvés nevét kerülni, de azért az ígéretet és fogadalmat mégis „holtomiglan-holtáiglan“ tétetni, mítsem változtat a lényegen és — bocsánat — a szavakkal játszóknak benyomását kelti. A temetésnél az erdélyi agenda *megengedi*, ott, ahol eddig szokásban van, a tulajdonképpeni szertartás után, *búcsúztatót* (109. lap), természetesen megfelelő kautélákkal, amelyek azonban, nem hisszük, hogy elégségesek lennének ez ősi visszaéléssel kapcsolatos izléstelenségek és pogányságok kizárására. Ugyancsak a temetéssel kapcsolatosan „az úton való éneklés ősi kálvinista szokását lehetőleg fenntartandónak“ véli (121. lap), szerintünk a közizlés fejlesztése szempontjából helytelenül. — Fölveszi az *ekklésiakövetés liturgiáját* is, nagyon helyesen (135. lap), de szerintünk református egyházjogi szempontból képtelen dualizmust állít azzal, hogy: „ezt a tisztán lelki és evangéliumi hatalmat s annak gyakorlását se nem érintheti, se nem pótolhatja az Egyházi Törvénynek egyh. bíróságok által gyakorolt *törvénykezési* módja, ettől egészen függetlenül (!?) érvényesül a gyülekezetnek a Szentírásban és a hitvallásban ... megállapított fejelemző hatalma.“ Nagyon örülünk végül annak, hogy a református lelkipásztornak bibliai szempontból helytelen és türehetetlen „pap“ elnevezését az új erdélyi agenda sokkal jobban kiküszöböli, mint az anyaországi, holott ez az elnevezés legjobban Erdélyben rögzített meg, még hivatalos vagy félhivatalos használatban is. Erdélyi testvéreink törhetetlen szellemi erejének újabb szép bizonyossága ez a pompás kötet, amelynek tanulmányozását ideát sem tudjuk elég melegen és nyomatékosan ajánlani. ri.

Halottaink

Nagy József nyug. kir. pénzügyigazgató, miniszteri tanácsos, a debreceni egyházközség főgondnoka, hetvenhárom éves korában június 3-án meghalt. Tösgyökeres debreceni ember volt, aki kiváló képességeivel fiatalon szép álláshoz jutott az állami szolgálatban s mint pénzügyigazgató szülővárosába kívánkozott. Itt a népszerűnek nem mondható állásban is szívjóságával és nemes lelkével olyan általános kedveltségre tett szert, hogy hamarosan felé fordult úgy a városi, mint az egyházi életben polgártársai bizalma. A református egyház főgondnokává 1920 végén választották s ebben a minőségben helyi gondnoka lett kollégiumunknak is. Tagja volt a város törvényhatósági bizottságának, amelynek részéről sok kitüntető megbízásban is részesült, így a többek közt a felső házba póttagnak választották. Egyházi és kollégiumi gondnoki tisztét nagy buzgósággal, szeretettel és hozzáértéssel látta el és nem volt a presbiteriumnak egyetlen olyan tagja sem, aki előtt az ő egyénisége őszinte tisztelet és rokonszenv tárgya ne lett volna. Pár év előtt lábát törte és azóta sokat betegeskedett, legutóbb pedig tüdőgyuladást kapott s ez oltotta ki nemes életét. A presbiterium június 5-én d. e. 11 órakor külön gyűlésben emlékezett meg érdemeiről. Ez alkalommal Baltazár Dezső püspök, mint a presbiterium elnöke méltatta a megboldogult kiváló érdemeit. Temetése pedig ugyanaznap délután 3 órakor volt a Nagytemplomban tartott gyászszertartás után, melyet Szele György lelkész végzett. A kiváló ember emlékezetét hálás kegyelettel őrzi meg minden ismerőse és családja után elsősorban gyászolja a debreceni nagy egyház, amelynek példaadó hűségű szolgája, szerető atyja volt.

Kalmár Péter nyug. kerkáskápolnai református igazgató-tanító életének 67-ik, boldog házasságának 44-ik évében, május 30-án Őriszentpéteren, hosszas szenvedés után elhunyt.

Dobay Sándor, a máramarosszigeti református lyceum igazgatója, később Máramarossziget polgármestere 76 éves korában elhunyt.

Aldott legyen emlékezetük!

Különfélék

Értelmetlen hiba került lapunk múlt számában az S. Szabó József búcsúzásáról szóló hírébe. Egy mellékmondat ilyen értelmetlenül jelent meg: „Melyet Szabó József személye és azon át a Kollégiumot a társadalom minden része iránt érzett.“ Pedig ez lett volna: „Melyet Szabó József személye s azon át a *Kollégium* iránt a társadalom minden része érzett.“ Sajnáljuk, hogy éppen ennek a nagyon kiváló emberünk búcsújáról szóló hírünk hangulatát e galimathiasz így megzavarta.

Ady Lajos tankerületi főigazgató tanárságának 25-ik, főigazgatósága 10-ik évfordulója alkalmával meleg ünneplésben részesítettek tisztelői.

25 éves találkozó. A debreceni református tanítóképzőintézet 1904-ben végzett növendékei, 1929 július 27-én d. e. 9 órakor a Kollégiumban tartják 25 éves találkozójukat.

A debreceni református egyházban a canonica visitatio június hó 12-én és 13-án lesz.

A Rákóczi-harang villamos mozgó szerkezettel való ellátásának munkája megkezdődött. A munkálat ideje alatt, mely 3-4 hétig fog tartani, nem lehet meghúzni a Rákóczi-harangot.

A Dóczy-intézeti református ellemi iskola 79. sz. Ildikó királyasszony tündérke- és Ifjúsági Vöröskereszt csapata június hó 3-án és 4-én fél hat órakor a régi Dóczy-intézet tornatermében kedves gyermek-ünnepélyt rendezett.

A Debreceni Bethlen Gábor-Kör június hó 2-án tartotta évzáró közgyűlését, Thomay Dezső vt. lelkész, elnök vezetése alatt. A közgyűlés a tisztikar lemondása után megválasztotta a szünidei fenntartó bizottságot, melynek elnöke Gál Lajos theologus lett. Több fontos indítvány hangzott el a közgyűlésen. A kör tervbe vette a „Bethlen-ház” felállítását, valamint elhatározta, hogy nagy n évadója Bethlen Gábor halálának 300-ik évfordulója alkalmával — november hó folyamán — méltó keretek között emlékünnepelet rendez. A kör programját a jövő tanévre dr. Tankó Béla egyetemi tanár fejtegette.

A debreceni református elemi iskolák tanévzáró istentisztelete június hó 14-én reggel 8 órakor lesz.

A Hitvédelmi Szakosztálynak jól sikerült összejövele volt június hó 7-én d. u. 6 órakor, a Kollégium dísztermében. Előadást Magyar Bertalan segédlelkész tartott, a szennyirodalom elleni küzdelemről.

A „Vasárnap”, a debreceni református gyülekezt heti lapja június hó 2-án sajtóvasárnapot rendezett szép eredménnyel.

A debreceni református tanítóképzőintézet tornavizsgálója szép sikerrel június hó 2-án ment végbe az intézet udvarán.

A debreceni református Kollégium internátusába és konviktusába felvételért egyetemi hallgatóknak augusztus 15-ig kell folyamodni a Kollégium igazgatóságához. A kérvény külzetén fel kell tüntetni, hogy a folyamodó az internátusba és a konviktusba, vagy csak az egyikbe való felvételét kéri-e, továbbá azt, hogy az egyetem melyik fakultásán fog tanulni. A kérvényhez melléklendő: 1. az index, első éveseknél az érettségi bizonyítvány, hivatalos másolatban; 2. a szülők családi, vagyoni és társadalmi helyzetéről kiállított újabb keletű helyhatósági bizonyítvány, ha a kérelem kedvezményes helyre vonatkozik; 3. a szülőnek,

vagy gyámnak közjegyző, vagy a helyhatóság előtt kiállított nyilatkozata, hogy az internátusi és konviktusi díj megfizetésére kötelezi magát: 4. hatósági orvosi bizonyítvány, hogy a folyamodó fertőző betegségben nem szenved; 5. a folyamodó nevére megcímzett és felbélyegzett postai levelezőlap, válasz céljára. Évi díjak díjfokozatonként az internátusban: I. 20, II. 60, III. 132, IV. 200 pengő; a konviktusban (reggeli, ebéd, vacsora): I. 36, II. 140, III. 256, IV. 360 pengő. A díjak negyedévenként előre fizetendők. A III. és IV. díjfokozatban havi díjat is lehet fizetni. Havi díj a III. fokozatban internátusért 16.50 pengő, konviktusért 30 pengő, a IV. díjfokozatban internátusért 25 pengő, konviktusért 40 pengő. A konviktusi havi díj csak azokra a hónapokra fizetendő, amelyekben a konviktus igénybe vétetik. Az internátusi díjat az egész félévre meg kell fizetni, akár két negyedévi, akár négyhavi részletben. Kedvezményes díjfizetésben csak olyan protestáns vallású hallgatók részesíthetők, akik a konviktusban étkeznek. Párnát, takarót, lepedőt és mosatást az internátus nem ad. Az egyetemre való felvételért külön kell folyamodni az illető egyetemi kar dékáni hivatalához

Felvételi hirdetés a Kálvineumokba. A hajdúböszörményi Bocskai főgymnáziummal kapcsolatos fiúinternátusba 40 lelkészárva fiú és 60 fizetési tag, a nyíregyházi leánykálvineumba 30 lelkészi leányárva és 100 fizetési tag, az ugyanottani református polgári leányiskolába évfolyamonként 40, a két éves továbbképző tanfolyamra évenként 20, a református tanítónőképző intézetbe az I-ső évre 35 növendék, a budapesti főiskolás Kálvineumba (Molnár u. 19.) 12 egyetemi hallgató vétetik fel. Az árva ingyenes helyet élveznek, a fizetési tagok a fiú- és leánykálvineumba 800, lelkészek, tanárok, tanítók gyermekei 600 pengő évi díjat, a főiskolás Kálvineum lakói havi 25 pengőt fizetnek. Felvilágosításokat az illető intézetek igazgatói adnak. Felvételt július 1-ig kell kérvényezni.

A szirmai gyülekezet új lelkipásztorát, Derencsényi Istvánt június hó 9-én iktatják be lelkészi állásába.

A mezőszási gyülekezet egyhangú lelkesedéssel Nagy Sándor debreceni segédlelkészt hívta meg lelkipásztorául.

Szőregen jól sikerült vallásos délután volt május 26-án.

A királyhágómelléki református egyházkerület május hó 29-én tartotta közgyűlését Nagyváradon, Sulyok István püspök és Domahidy Elemér főgondnok elnökelete alatt.

A hajdúszováti református egyház presbiteriuma Gábor József okleveles tanítót, az egyházi község tanítójának megválasztotta.

Az alsóborsodi református tanító-egylet miskolci járásköre június hó 3-án Alsószolcán tartotta köri ülését.

Érdengelegen egy román képviselőjelölt kortesbeszédében arra izgatta a híveket, hogy a lelkészi járandóságot ne fizessék.

A nagyszékelyi német reformátusok Berkes József óbudai segédlelkészt választották meg lelkipásztoruknak.

A debreceni evangélikus Füllőregylet Farkas Győző volt debreceni lelkész halála évfordulója alkalmával június hó 9-én kegyeletes emlékünnepelet rendez. Alkalmi beszédet mond Hankiss János egyetemi tanár.

A szatmári lelkésznék egyesülete május 23-án Kocsordon, mintegy 25 résztvevővel gyűlést tartott.

A nagypáli gyülekezet Csapó Ödön kiskunhalasi segédlelkészt választotta meg pásztorául.

A szigetvárvidéki lelkészi-kör tagjai június hó 5-én értekezletet tartottak.

A sárospataki főiskola június 1-én Kazinczy-ünnepélyt rendezett Széphalmon.

A Hit és Szolgálat Mozgalma május 30-án Budafokon tartotta rendkívül népes és egész napi komoly tanácskozást igénybevevő közgyűlését. A Mozgalomelnöke Czegléd Sándor, elnöki megnyitó beszédében Isten iránti hálaadással emlékezett meg azokról az áldásokról, amelyekben a Hit és Szolgálat Mozgalmanak része volt.

A Hit és Szolgálat Mozgalma nem Ecclesiola akar lenni az Ecclesiában. Nem frontot akarnak csinálni, hanem az egyház pozícióját erősíteni. Nem ismer pártszempontokat, csak az Isten egyháza ügyét. A Hit és Szolgálat Mozgalmában csak az egyetemes református egyházért lehet dolgozni, egyéni pozíciókért nem. Czegléd Sándor elnöki megnyitója után Bereczky Albert főtitkár tette meg jelentését a Hit és Szolgálat Mozgalmáról. A Hit és Szolgálat Mozgalma rendezte a református nagygyűléseket az egyetemes konvent jóváhagyásával, tartott 21, speciálisan egyház-építő jellegű konferenciát az ország különböző helyein, szervezte a kolportörtanfolyamokat s indította meg a református napilap akcióját. A titkári jelentést Csia Sándor, Victor János, Demjén István, Nyáry Pál hozzászólása után egyhangúlag fogadta el a közgyűlés s a legteljesebb elismerését nyilvánította Bereczky Albertnek nagyértékű munkásságáért. A titkári jelentés után Benkő István rákospalotai lelkész tartott nagyvonalú előadást a Hit és Szolgálat jövő feladatairól, egyházi és kulturális, szociális és politikai hivatásáról és nagyon sok új és értékes szempontokra hívta fel a közgyűlés figyelmét. Tildy Zoltán, Csia Sándor, Bereczky Albert, Czegléd Sándor, Nyáry Pál és Demjén István hozzászólásai után a közgyűlés elhatározta, hogy az ősszel folytatja a református napokat, az egész országra kiterjedő konferenciákat szervez s külön vezetőgyűlésen beszél meg a Mozgalom feladatait.

Hirdetmény.

Debreceni református egyházunkban 16 újonnan szervezendő tanítói állás (8 férfi és 8 női) kerül miniszteri kinevezés útján betöltésre. Felhivatnak mindazok a tanerők, akik ez állást elnyerni óhajtják, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter urhoz címzett kérvényüket a szükséges okmányokkal (legújabb keletű orvosi bizonyítvány, keresztlevél, oklevél, nem református képzőkben végzeteknél vallástani pótképesítő, illetőségi bizonyítvány, összes esperesileg megerősített működési bizonyítvány) felszerelve, *Molnár Ferenc lelkész, iskolaszéki elnök címére*, (Ispotály t. 2. sz.) küldjék be. Pályázati határidő e hirdetménynek a „Néptanítók Lapja”-ban való megjelenésétől számított 8 nap.

Presbyteriumi elnökség.

Pályázat.

A debreceni református kollégium gimnáziumának igazgatótanácsi elnöksége pályázatot hirdet négy helyettes tanári állásra, melyek közül *kettő magyar-latin, egy latin-görög vagy latin-német nyelvi, egy pedig mathesis-physika* tanszék. Pályázhatnak református vallású, okleveles tanárok. A kinevezendő helyettes tanárok javadalma a nem állami tanszemélyzet részére megállapított javadalommal azonos. A tiszántúli református egyházkerület elnökségéhez címzett és szabályszerűen felszerelt folyamodványok *1929 július hó 15-ig* a gimnázium igazgatóságának címére küldendők be. Az állást folyó évi szeptember hó 1-én kell elfoglalni.

A Kollégium igazgató tanácsának elnöksége.

Pályázati hirdetés.

A kisújszállási református „Horthy” reál-gimnáziumnál 1929. évi szeptember hó 1-én betöltendő modern nyelvszakos, rendszeresített és miniszteri kinevezés alá eső rendes (esetleg helyettes) tanári állásra a szabályszerű illetményekkel ezennel pályázat hirdetnek.

Pályázhatnak oly okleveles tanárjelöltek vagy már állásban levő tanárok, akik a francia és magyar nyelvből vagy a francia és német nyelvből középiskolai képesítést nyertek. Pályázók a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett folyamodványukat, amelyben életkoruk, vallásuk, családi állapotuk, magyar állampolgárságuk, hazafias érzésük és megbízhatóságuk, végzett tanulmányaik, tanári képesítésük, nyelvismereteik és esetleges eddigi szolgálatuk okmányokkal igazolandók, folyó évi június hó 30-ig a kisújszállási refor-

mátus „Horthy” reálgimnázium igazgatóságához küldjék be.

Ha az állásra nőtlen tanár neveztetik ki, szükség esetén köteles az internátusban a felügyeletet is vállalni, amiért lakást és élelmezést kap.

Személyes bemutatkozás kívánatos.

Kisújszállás, 1929 június 1.

Soós József,
igazgató.

Török Imre,
ig. tan. elnök.

Olcsó vizsgai jutalomkönyvek!

Dr. Ecsedi István—Bodnár Lajos:
Hortobágyi pásztor- és betyárnóták.
Dallamokkal. 1 pengő 50 fillér.

Dr. Ecsedi István: Hortobágyi életképek 1 pengő. E két értékes, jó magyarossággal megírt könyv megrendelhető a Szerzőnél. Debrecen, Kollégium.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

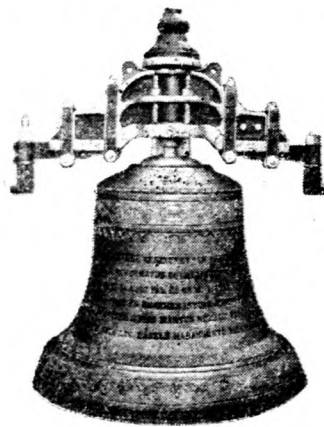
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Lipót 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányu zománc-edények, zsír-bődönők, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15—48.

Debreczen város és a Tiszántali ref. egyházker. könyvnyomda-vállalata.

A

„MÉLIUSZ” VIZSGAI JUTALOMKÖNYVEI.

Nem hirdetünk drága és megfizethetetlen műveket!

Tekintse meg az alant következő ifjúsági iratok címeit, szerzőit és főként árait. Kiállítás tekintetében semmi kívánni valót nem hagynak maguk után. Kemény kötésben, a külső fedőlap mindenikén izléses képpel szálítjuk azokat.

	Pengő
Gyökössy Endre: Debreceni meséskönyv	2.—
Halmi János: Csevegő virágok	2.—
Móricz Pál: Hortobágyi legendák	5.—
Uray Sándor: Vizsgai jutalomkönyv	2.—
Avar: Kincses turbán	1:20
Benedek Elek: Ősike levelei	1:20
„ „ „ újabb levelei	1:20
„ „ „ Pajkos Peti huncutságai	1:20
„ „ „ új huncutságai	1:20
Fábián: A kis Mozart	1:20
„ Zöld elefánt	1:20
Gárdonyi Géza: Zöld erszény	1:20
„ Nevető könyv	1:20
„ „ Mindentudó Gergely bácsi I.	1:20
„ „ „ „ II.	1:20
Grimm: Mesék	1:20
Jeszenskyné: Új otthon	1:20
Kosáryné: Tibi csapata	1:20
„ Tibi a tengeren	1:20
„ Tibi hazajön	1:20
„ Legszebb mesék	1:20
Swift: Gulliver a törpék országában	1:20
„ az óriások országában	1:20
Szt. okay: A kis ezermester	1:20
Z. Tábori: Világjáró Péter	1:20
Tábori P.: Felfordult világ	1:20
„ Békesziget	1:20
„ Anit szél úrfi	1:20
Tutsek Anna: Vidám Jankó	1:20
„ Tréfás mesék	1:20
„ Tündér mesék	1:20
Tóth János: Tiszteletes bácsi meséskönyve	2.—
„ Apróságok nagymeseországól	2.—
Porcsalmy: Boda Katalin	2:40

Minden és bárhol megjelent könyvet
beszerez és azonnal szállít a

„Méliusz”

könyvkereskedés
Debrecen